

És végül még nagyon kér, hogy irjam meg, hogy „Ivón nagyon jó fiu. Nagyon szereti a családját. A legjobb a tíz jó Hájjas fiu között... Szereti az anyját, apját...”

Bucsuunk.

— Ne írjon rosszat, mondja, ahogy megyünk és tréfásan megfenyeget.

A halban egy hatalmas cserépváza áll az asztalon. Száz szál lila őszi rózsza. Hájjas Iván küldie, mielőtt elutazott.

Vér György.

Albérletbe adták az egyetemi fűvészkertet.

(A Szeged tudósítójától.) A város törvényhatósági bizottsága az egyetem idehelyezése alkalmával — mint ismeretes — elhatározta, hogy az újszegedi bérföldekből husz katasztrális holdat a növényzeti intézet rendelkezésére bocsájt fűvészkert céljaira. A közgyűlés határozatát a tanács végre is hajtotta, a megszavazott husz holdat kihasította és felmondott a kérdéses földdarab régi bérloinek. A föld átadása óta már két gazdasági év telt el anélkül, hogy megváltoztatta volna a növényzeti intézet birtokába jutott termőföld külső képét. Eppen úgy termeltek rajta ezalatt a két év alatt is kukoricát, buzát, zabot, árpát és minden egyéb hasznos veteményt, mint két év előtt, amikor még egyszerű zsellérek törték ott a rögtöt és fizették a városnak a buzavalutás földbért.

A tanácshoz többször érkezett panasz ebben az ügyben. Panaszkodtak a régi, föld nélkül maradt bérloik, és joggal méltatlankodtak, mert nem igen találtak a fölük elvett husz hold földön egy talpalatnyi fűvészkertet is. A tanács informálódott a helyzetről. Az egyetem türelmet kért, mert hát fűvészkertet máriól-holnapra nem lehet csinálni, az csak hosszú évek fokozatos munkájának lehet az eredménye. A tanács elfogadta a magyarázatot. De aztán ismét jelentkeztek a panaszosok. A tanács — már nem tehetett mást, nagyon feszegették a dolgot — utasította az előjárósági ügyosztályt a kérdés kivizsgálására. Az előjárósági ügyosztály még augusztus végefelé beszámolt a vizsgálat eredményéről. Jelentésében értesítette a tanácsot, hogy a fűvészkert céljaira átengedett „husz” holdból Nütter József újszegedi lakos hét holdat legelőnek használ, öt holdon tengerit, egy holdon árpát és egyen zabot termel feles művelésben. Kéri Péter irodaszolgát öt holdon tengerit termel szintén feles művelésben. Fürgeteg József irodaszolgát hat holdon termel tengerit ugyancsak felesbe.

A tanács tudomásul vette az előjárósági ügyosztály jelentését és kiadta az iratokat a tisztí ügyészségnek véleményezés céljából. Különböző levélváltásokkal két hónap telt el, míg végre a tisztí ügyészség elkészült véleményével. Elsősorban feltűnőnek találta a tisztí ügyészség azt, hogy a közgyűlés husz holdat engedett át az egyetemnek, ezzel szemben az előjárósági ügyosztály jelentéséből az derül ki, hogy a három feles huszholdon holdon gazdálkodik. „Ennek az eltérésnek mibenléte felderítendő” — mondja az ügyészség ékes magyarsággal, majd kifejti a kérdés lényegére vonatkozó jogi álláspontját. Mivel a közgyűlés a kérdéses husz holdat kizárólag fűvészkert létesítésére engedte át az egyetemnek, a föld jelenlegi földhasználása ellenkezik a közgyűlés határozatával, egyértelmű a szerződésszegéssel és így a városnak joga van arra, hogy az átadott földet azonnal visszavegye. Ez a lépés azonban könnyen pört vonhatna maga után, ami esetleg megzavarná azt a jó viszonyt, ami a város és az egyetem között van, a tisztí ügyészség véleménye szerint valami békés megoldást kellene inkább keresni. Azt javasolja tehát, hogy szólítsa fel a tanács az egyetemet az átengedett husz hold föld visszaadására, de vállaljon egyszersmind kötelezettséget arra, hogy abban a pillanatban, mihelyt a kérdéses földre valóban szüksége lesz a növényzeti intézetnek, azt ismét átengedi. Az elmúlt két gazdasági év alatt azonban az átengedett föld más célra való földhasználása következtében nyilvánvaló károsodás érte a várost, tehát joga van ahhoz az összeghez, amit az egyetem keresett rajta. Ezt a tanács követelheti is az egyetemtól.

A tanács bizalmasan kezelte a kérdést. Értesülünk szerint a tisztí ügyészség véleménye alapján úgy határozott, hogy a lehető legméltányosabb megoldást keresi. Hogy mi lesz ez a legméltányosabb megoldás, azt egyelőre senki sem tudja.

— Visszacsatolt magyar földek. A magyar-román határkiigazító bizottság a határt Békésmegye keleti szélén levő Gyulavári mellett Magyarország javára igazította ki. A határkiigazító bizottság döntése alapján a román és magyar delegátusok a gyulavári vasúti hidnál találkoztak és a gelyáci nagybirtokból 1600 katasztrális holdat, József főherceg birtokából pedig 230 holdat csatoltak Magyarországhoz.

Kilencvenegy titkos drámairó.

(A Szeged tudósítójától.) Öreg, több mint huszesztendő, sárguló írások tömegéből bön-gesztük elő a következő históriát, amelynek az ad aktualitást, hogy most ismét meg akarja mozgatni a szegedi színház a megmozgatható titkos és nyílt drámairókat.

Huszonhárom évvel ezelőtt, 1900. év február 3-án történt, hogy a színügyi bizottság ülésén felmerült a nagy terv: a városnak pályadíjat kellene kifizetnie valami szindarabfélére. Ebben az időben sok szó esett ugyanis a szegedi szindarabulat állandósításának kérdéséről, az akkori emberek nagyon szívükön viselték a város kulturájának ügyét és nemes versennyel arra törekedtek, hogy lepipálják még Pest-Budát is. Szegyenfélt érezték, amikor azt látták, hogy a szegedi színházban csak olyan darabokat adnak elő, amelyek már a fővárosi színházak műsorán is szerepeltek. A lokálpatriotizmus ebben nagy sérelmet látott, mert hát Szeged sem az utolsó város a világon, joga van ahhoz, hogy eredeti szindarabokban gyönyörködjön. A színügyi bizottság tehát, amelynek akkor László Gyula volt az elnöke, elhatározta, hogy javaslatot terjeszt a város tanácsa elé, javasolja, hogy a város a „Pester Lloyd”-alapból tüzzön ki kétezer korona pályadíjat egy irodalmi értékű színműre. A pályadíjnyertes művet a szegedi színház mutatná be elsőnek.

A tanács már február 12-én foglalkozott a kérdéssel. Az ülésen Pálffy Ferenc polgármester elnökölt, akinek szintén megtetszett a gondolat és így történt, hogy a magisztrátus egyhangúlag hajlandónak nyilatkozott a terv megvalósítására. Elhatározta, hogy az érdemi döntés előtt kikéri a Dugonics-Társaság szakvéleményét is. A Dugonics-Társaság, melynek elnöke akkor dr. Lázár György volt, április 5-én értesítette a város tanácsát, hogy a gondolatot helyesli, de irodalmi osztályának véleménye alapján jónak tartaná, ha a pályázatot a témakör határozott megjelölésével szűkebb keretek közé szorítanák, még pedig úgy, hogy a pályadíjat „a magyar polgári társadalom életéből vett tárgy” színműre tüzzék ki.

A tanács elfogadta a Dugonics-Társaság szakvéleményét és ilyen értelmű javaslatot terjesztett május 10-én a közgyűlés elé, amely azt tulnyomó többséggel el is fogadta. Ennek alapján a magisztrátus már éppen ki akarta írni a pályázatot, dr. Gadl Endre kulturszenátor be is mutatta a feltételekre vonatkozó tervezetét, amikor — fölbukkant az első közgazgatási akadály. A közgyűlés határozatát megfellebbezték. A felebbezést két városatyia írta alá: dr. Kószó István volt az egyik és dr. Kókay István a másik. Felebbezésüket azzal indokolták meg, hogy a törvényhatóság nem irodalmi társaság és így nem lehet feladata, hogy bármilyen irodalmi műre is pályadíjat tüzzön ki, amelynek kifizetését „semmiféle közszükséglet sem kívánta”. A Pester Lloyd-alap, amelyet az árvíz után Falk Miksa, a lap szerkesztője gyűjtött, az alapítólevél értelmében nem fordítható erre a célra.

A felebbezést annak rendje és módja szerint felterjesztette Pálffy Ferenc a belügyminiszterhez. A pályázat ügye pedig megrekedt, mert a belügyminiszteri döntés előtt nem hajthatta végre a tanács a közgyűlés határozatát, hiszen nem mondotta ki a birtokonkivüliséget. A belügyminiszterek pedig általában komótos emberek és nagyon megrágnak minden hozzájuk kerülő felebbezést. Így történt, hogy október tizenhatodikán adta postára az akkori belügyminiszter végzését, amellyel a felebbezést elutasítva, a közgyűlés határozatát hagyta jóvá, de a felebbezés utolsó indokát elfogadva, amely szerint a Pester Lloyd-alap ilyen célra nem használható fel, közölte a város halóságával, hogy abban az esetben, ha az alap kamatai másra szükségesek, a kétezer koronás pályadíjat vissza kell térítenie a városnak.

A döntés után néhány nap múlva a tanács megállapította a pályázati feltételeket, amely szerint a pályázati határidő 1901 május első napja és „a pályadíj csak abszolút irodalmi becsü és szinpadi előadásra alkalmas műnek fog kiadatni”. „A pályaművek megbírálatát és a pályázat eredménye fölött való döntést az e célra alakítandó öt tagú bizottság végzi, amelynek tagja lesz a színügyi bizottság két tagja, a Dugonics-Társaság szépirodalmi osztályának két tagja és Krecsányi Ignác szinigazgató.” „A pá-

lyadíjnyertes munka a szerző tulajdona marad, de azzal a korlátozással, hogy annak első előadási joga a szegedi színházat illeti és a szerző köteles az előadási jogot minden külön honorárium nélkül egyszer és mindenkorra a szegedi színház részére átengedni.” „A jutalommal ki nem tüntetett pályaművek kéziratát vissza nem adatnak, hanem a szegedi Somogyi-könyvtár kéziratárába helyeztetnek.”

A pályázati feltételeket az összes helyi lapokban, lízenyolc fővárosi és két vidéki lapban tette közzé a tanács és megküldte tíz irodalmi társaságnak is. Ezután hosszú hónapok teltek el 1901 májusáig, a pályázati határidő lejártáig és mindössze annyi történt, hogy megalakult az ötös bíró-bizottság. A Dugonics-Társaság Békefi Antalt és Tömörkény Istvánt delegálta, a színügyi bizottság pedig dr. Balassa Armin és Kovács Jánost. Az ötödik tag, mint már említettük, Krecsányi Ignác volt. A nobilis magisztrátus még a bizottság tagjainak honorárium-ügyét is tisztázta. Érdeklődött a Magyar Tudományos Akadémia titkárságánál, hogy mi a szokásos honorárium? Szily Kálmán, az Akadémia akkori titkára válaszolt az érdeklődésre. Közölte a tanácsal, hogy egyszerű verses művek bírálatáért az Akadémia husz korona, nagyobb munkákért harminc, több nagy munka bírálatáért pedig negyven negyven korona honoráriumot fizet a bíró-bizottság tagjainak. A tanács negyven korona tiszteletdíjat szavazott meg. A rongyoszlú papirköteggben nem találunk adatot arra, hogy az ötös bizottság tagjai elfogadták-e a följajlott honoráriumot, vagy sem?

Lassan elérkezett a határidő. Összeszámlálták a beérkezett pályamunkákat és kiderült, hogy kilencvenegy titkos drámairót mozdított meg a kétezer koronás jutalomdíj, no meg a dicsőségvágy. A beküldött szindarabokról szokszorozított jegyzék készült. Nagyon érdekes címeket találunk benne. Az első „Jóska és Málka története”-ről szóló ötfelvonásos népszínmű dalokkal. „Amikor szerelünk”, „A vér szava”, „A lelki disszonancia”, „Kéjencek”, „Küzdelmek, vagy a polgármester és családja”, „Bűn virága”, „A selem leány”, „A szigorú háziúr”, „Hercegrablás”, „A harmadik nem”, „A nő szívvilága”, „Sárványos idő, ha te úgy, én is úgy”, „Miért...” stb. stb. Az ötös bizottság május tizedikén tartotta első ülését, Kovács Jánost választotta meg elnökévé és Balassa Armin előadójává.

Aztán ismét nekiiramodott az idő. Röpköltek a hónapok veszedelmes gyorsasággal. Elmult egy év, aztán még egy félév és a bizottság nem hozta meg a kilencvenegy pályázó által sóvárgó félelemmel várt döntését. Az ismeretlenség homályában rejtőző pályázók mozgolódnak, türelmetlenkedni kezdtek. Megindult a sürgetés és a sürgető levelek egész özöne zúdult a tanácsra. Találunk a sok levél között egy c.ferdített kézírású epistolát is, amely a polgármesterhez szól. „Méltóztassék a szegedi drámapályázat eldöntését egy kissé erőlyesen megsürgetni — írja a szerző —, elvégre vannak ott jó darabok is (!) és azokat szerzőjük akkor is értékesíthetné, ha ott nem is kerülnek ki győztesen. Másfél éve vannak bent a darabok, ennyi idő alatt, ha élet-halál megvetéssel is, de a legrettenetesebb drámákat is el lehet olvasni. Az ítélet különben már nem is lehet helyes, mert aki a múlt év októberében olvasta el az egyik darabot, ha jó, ha nem, ma már jegyzetek alapján is csak elmosódott képet tud magának alkotni a cselekményéről, hát még az esetleges intenciókról, vagy költői világnézetekről... De már most ez mindegy, csak szólaljon meg az eredmény, hogy darabjainkat felszabadíthassuk! Kiváló tisztelettel: Valószínűleg többnek a szívéből szóló egyik érdekelt.”

A sajtóban is egyre erősebb hangot szólaltatott meg a türelmetlenség, míg végre a kulturszenátor október tizenkettő-kén bevitte az ügyet a tanácsba és a tanács megsürgette az ötös bizottságot. A bizottság elnöke, Kovács János, mentegelőző választ írt a tanács sürgetésére. Elmondotta, hogy milyen nehéz munkát vállaltak magukra a bírálok, akiknek egyike, Krecsányi Ignác súlyos beteg lett, el is távozott Szegedről és helyét utódával, Janovics Jenő szinigazgatóval töltötték be. A döntést így csak október végén hozhatják meg és a véghatározat indokolt jelentésbe való foglalására dr. Balassa Armin kérték fel.